GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 011291
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

שימו לב: שאלון זה מיועד אך ורק לתלמידים הלומדים במסגרת "סמסטר ראשון כבר בתיכון"
א. משך הבחינה: שעתיים.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק א – תחביר / פרק ב – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).
ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: תחביר

לפניכם שני פרקים: פרק א – תחביר ופרק ב – מערכת הצורות.
בחרו ב**פרק שלמדתם**: פרק א – תחביר **או** פרק ב– מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק א: תחביר (100 נקודות)
בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 1–5 (לכל שאלה – 25 נקודות).
שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

---

1. (25 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

(1) **מכיוון שאנשים אינם אוהבים מגבלות על חופש הדיבור, העוינות שלהם כלפי התקינות הפוליטית מובנת.** _____

(2) **הרחקה מכוונת של רגשות ומחשבות מן התודעה מאפשרת שליטה בדחפים, אך היא הרסנית לנפש האדם.** _____

- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

– אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית שבו, וציינו את תפקידה התחבירי.
– אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

- לפניכם שלוש המילים המסומנות בקו **במשפטים (1)–(2)**.

ציינו ליד כל אחת מן המילים את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

על חופש – _____
שליטה – _____
הרסנית – _____

ב. לפניכם משפט מורכב.

לאחר שהוחלפה המילה "זקן" במילים "אזרח ותיק", הוחל השינוי על כל הפרסומים של המדינה.

המירו את המשפט במשפט פשוט בעל אותה המשמעות.

2. (25 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית אחת.

(1) **המונח "תקינות פוליטית" מלמד כי המילים נבחרו משיקולים אידאולוגיים.**

(2) **מבקרי התקינות הפוליטית טוענים: "המרת מילים קיימות במילים אחרות לא תשרת את המטרה שלנו".**

- תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.
- ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות. _____
- המירו את **משפט (2)** במשפט פשוט בעל הסגר.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק כולל.

(1) **גישת התקינות הפוליטית רגישה למיעוטים בחברה מבחינה עדתית ודתית.**

(2) **עדיין לא הוחלט אם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות תתכנס בירושלים או בתל אביב.**

השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו את החלק הכולל בכל משפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלו ואת הקשר הלוגי שבו.

	החלק הכולל	התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	הקשר הלוגי בחלק הכולל
משפט (1)			
משפט (2)			

3. (25 נקודות)

א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש מילה המסומנת בקו.

(1) **התקינות הפוליטית נהפכה למעין "משטרה" של דעות המשליטה כללים.**

(2) **היא עלולה להקציין התנהגויות והתבטאויות שליליות.**

(3) **בארצות הברית, למשל, אין לומר על אדם שהוא "שחור".**

(4) **תחום אחר הקשור בתופעת התקינות הפוליטית הוא העיסוק בגילו של אדם.**

- מיינו בטבלה שלפניכם את המילים המסומנות בקו במשפטים לפי התפקיד התחבירי שלהן.

נושא	אוגד	נשוא

- העתיקו מן **המשפטים (1)–(4)** דוגמה אחת לכל אחד מן התפקידים שלפניכם.

נשוא מורחב: _____

הסגר: _____

מושא כולל: _____

ב. לפניכם משפט מורכב, ובו שתי פסוקיות.

ההנחה של רבים מאיתנו היא כי מה שישנה את המחשבות ואת התחושות שלנו, הוא שינויים בדרכי ההתבטאות.

תחמו את הפסוקיות במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

4. (25 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

(1) **טאבו חברתי הוא איסור על מעשים מסוימים, ואילו טאבו לשוני הוא איסור על אמירת דברים מסוימים.**

(2) **על אף הכוונות הטובות של תנועת התקינות הפוליטית היא מושכת ביקורת מחוגים שונים.**

- העתיקו מכל אחד משני המשפטים את המילה המציינת את הקשר הלוגי, וציינו את סוג הקשר הלוגי.

משפט (1): המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____

משפט (2): המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____

- המירו את **משפט (2)** במשפט איחוי בלי לשנות את הקשר הלוגי.

ב. במשפט שלפניכם נתחמו המילים.

[תופעת [התקינות [הפוליטית]]] [החלה להתפתח] [בקמפוסים [של ארצות [הברית]]].

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים התחומות את התפקידים התחביריים שלהן.

5. (25 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

התחום האתני מעסיק מאוד את האמריקנים, בייחוד את אוכלוסיות **המהגרים** שבהן קבוצות שונות **מעוניינות** בשימור תרבותן וזהותן **הנפרדות**. במקרים אלה **הגורם** המניע אינו רק שיח הזכויות, אלא גם שיח הזהויות.

(מעובד על פי ההרצאה "תקינות פוליטית ומוגבלות", רוביק רוזנטל, 22/6/2009)

לפניכם טבלה, ובה המילים המודגשות בקטע.

כתבו ליד כל מילה בטבלה מהו חלק הדיבור שאליו היא שייכת ואת תפקידה התחבירי על פי הקטע שלעיל.

המילה	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מהגרים		
מעוניינות		
נפרדות		
גורם		

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. לפניכם משפט מודגש.

משתמשי הרשת החברתית שחשבונותיהם נחסמו גילו לאחרונה שהסיבה היא ההתבטאות שלהם במילים לא תקינות פוליטית ברשומות (פוסטים) שלהם.

על פי המשפט המודגש, כתבו שלושה משפטים פשוטים, וסדרו אותם **בסדר הכרונולוגי של האירועים.**

משפט 1: _____

משפט 2: _____

משפט 3: _____

פרק ב: מערכת הצורות

פרק ב: מערכת הצורות (100 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 6–10 (לכל שאלה – 25 נקודות).

שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

---

6. (25 נקודות)

לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים, ובכל משפט מודגש פועל.

השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
תומכי התקינות הפוליטית **מְנִיחִים** ששינוי דרכי ההתבטאות יביא לשינוי התחושות והמחשבות.		
הנחה זו מעולם לא **אֻשְּׁשָה** (אוששה) במחקרים.		
הנחה זו גם לא **הוּכְחָה** בשום מחקר.		
לדעת רבים, התקינות הפוליטית מגבילה את חופש הדיבור, ולכן הם **מִתְקוֹמְמִים** נגדה.		
אנשים אינם **מְעֻנְיָנִים** (מעוניינים) שיכפו עליהם לומר דברים שהם אינם מאמינים בהם.		
אנשים שרוצים לשנות את דרכי ההתבטאות שלהם, **מְגַלִּים** שלא קל לעשות זאת.		
אנשים צריכים להפסיק **לְהִצְטַמֵּד** (להיצמד) לדעות מפלות.		

7. (25 נקודות)

א. לפניכם משפטים, ובהם פעלים ושמות מודגשים.

– התקינות הפוליטית **הוֹבִילָה** לשינוי בדרכי ההתבטאות. _____

– בעל המלון דיווח על הרס של ציוד ועל **בְּלַאי** גבוה מן הרגיל. _____

– יש לצקת את **הבְּלִילָה** אל תבנית העוגה. _____

– בביקורנו בעכו **נִבַּלָּה** גם בעיר העתיקה. _____

(1) ציינו ליד כל משפט את השורש של המילה המודגשת.

(2) מבין המילים המודגשות העתיקו את שני הפעלים, וציינו את הבניין של כל אחד מהם.

פועל: _____ הבניין: _____

פועל: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם בדיחה משעשעת.

(האיור נוצר באמצעות תוכנת בינה מלאכותית)

המילה **יָשִׁיר** משמשת בבדיחה גם בתפקיד שם תואר וגם בתפקיד פועל.
השלימו את הטבלה שלפניכם.
המילה **יָשִׁיר** בתפקיד **שם תואר**:

השורש	המשקל

המילה **יָשִׁיר** בתפקיד **פועל**:

השורש	הבניין

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

8. (25 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו שמות פעולה מודגשים.

התקינות הפוליטית מציעה **הֲמָרָה** של מילים קיימות במילות תחליף שיוצרות **הֶבְדֵל** במשמעות הנלווית. **הִתְפַּתְּחוּת** של התקינות הפוליטית החלה בעקבות ניסיון **קִדּוּם** (קידום) השוויון ו**קַבָּלַת** האחר, ומטרתה הייתה **הִמָּנְעוּת** (הימנעות) מפגיעה ברגשות של קבוצות שונות באוכלוסייה.

- העתיקו מן הקטע שני זוגות של שמות פעולה מודגשים, שבכל זוג השמות יהיו באותו הבניין, וציינו את הבניין המשותף לכל זוג.

זוג 1: _____, _____ הבניין: _____

זוג 2: _____, _____ הבניין: _____

- כתבו צורת פועל בעתיד, בגוף מדבר, בשורש ובבניין של שם הפעולה **הֲמָרָה**. _____

ב. לפניכם שמות.

פִּסְלוֹן, עִקָּרוֹן (עיקרון), **פִּזְמוֹן, סִרְטוֹן, זִכָּרוֹן** (זיכרון)

בטבלה שלפניכם מיינו את השמות על פי דרך התצורה שלהם.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

9. (25 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו **פעלים**. כתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

פרופסור ג'ונתן היידט הוא פסיכולוג חברתי שנמנה עם רשימת הוגי הדעות המובילים בעולם. בשיעוריו הוא _____ (ר-צ-י) על נושאים כמו ערכים ומוסר, והוא _____ (ד-ו-ן) בהם עם תלמידיו. זה שנים רבות הפרסומים והרעיונות שלו _____ (ז-כ-י) להצלחה אדירה.

פרופסור היידט _____ (פ-צ-ר) בָּנוּ להיחשף לדעות אחרות ולהקשיב להן. לדבריו, חשוב ואף הכרחי שאנחנו _____ (א-ת-ג-ר) את עמדותינו כדי _____ (ק-י-ם) חברה בריאה וטובה יותר. לטענתו, אנחנו מוציאים מן השיח כל מה שעלול לפגוע בנו או באחרים, וכך במקרים רבים אנחנו _____ (מ-נ-ע) מלדבר על נושאים במחלוקת. בסופו של דבר אנחנו _____ (ב-צ-ר) יותר ויותר בדעות שלנו, בתחושת צדק מוחלט ומתוך התגוננות יתר.

(על פי דורי, ר' (2023). התקינות הפוליטית משחיתה את החיפוש אחר האמת. **אזהרת טריגר, מוסף כלכליסט**)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. לפניכם קטע שחסרים בו **שמות עצם**. כתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

הומור הוא כלי שיש בו _____ (י-ע-ל) בתחום של _____(ש-ו-ק) מוצרים באמצעות פרסומות.
ה_____ (ש-מ-ש) בהומור מרכך את הגישה של הצופים כלפי המפרסמים וגורם להם להסתכל עליהם באופן שונה.
_____ (ב-ו-ן) במדדים, כמו "סקר הפרסומות הזכורות והאהובות", מגלה כי הצחוק טוב לא רק לבריאות, אלא גם למוצרים שמפרסמים. רוב הפרסומות שנחרתו ב_____ (ז-כ-ר) של הצופים הן פרסומות משעשעות.
עם זאת, אחת ה_____ (ש-ג-י) של משרדי הפרסום היא שאף על פי שהם מפיקים פרסומת מצחיקה, בסופו של דבר פעמים רבות הם אינם מצליחים לגרום לצופים לזכור או להבין את המסר.
(על פי ביירר־לובוביץ', ע' (2012). הצחוק טוב למותג? "פרסומת הומוריסטית זה צל"ש או טר"ש".
גלובס)

10. (25 נקודות)

א. לפניכם ארבעה שמות.

מִנְעָד, מִנְזָר, מִצְפֶּה, מִפְגָּן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.
(2) ציינו את דרך התצורה של השם יוצא הדופן. _____

ב. לפניכם ארבעה שמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי.

שְׁאֵלוֹן, תְּשׁוּבוֹן, פָּעוֹטוֹן, חִידוֹן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.
(2) ציינו את משמעות הצורן הסופי המשותפת לשמות האחרים. _____

ג. לפניכם משפט, ובו שלוש מילים מודגשות.

גישת ה**תַּקְנוּת** ה**פּוֹלִיטִית** יצרה כללים הקובעים אילו מילים אינן **תַּקְנוֹת** פוליטית.
ציינו ליד כל אחת מן המילים שלפניכם את משמעות הצורן הסופי המודגש בה.
תַּקְנוּת: _____ **פּוֹלִיטִית:** _____ **תַּקְנוֹת:** _____

ד. לפניכם רשימה של בעלי מקצוע שתפקידם אחזקה והפעלה במוסדות.

שָׂרָת, גַּבַּאי, תַּחְזוּקַאי, שַׁמָּשׁ

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.
(2) כיום בגלל התקינות הפוליטית הוחלפה המילה "שָׂרָת" בצירוף "אב בית".
לדעתכם, מדוע נמנעים כיום מן השימוש במילה "שָׂרָת"?

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon